

ՄՈՒՍԱ ՊԵՅԻՆ ՄՈՒՀԱՔԷՐԷՍԻ

ԻՔԻՆՃԻ ՄՈՒՀԱՔԷՐԷՍԻ

(1567 Յիսկրոտում տեղում)

Հայնիթի իթնամիջնի մագպարթար
ստորիթի ոթի

Մահքեմէյի Իսթինաֆը ճիւնհա տայիրէսինտէ րէյիս Հիս սէյին Րիւշ-տի Լի. իւէ ազա Մէհէմմէտ պէյ վէ Գարբիէէ ֆէնտիտէն միւթէնէքքիւէ հէյնէթի իթհամիէն՝ մահքեմէյի մէգքիւրէ միւտտաիի ումուրի մուա-վիսլէրինտէն Մէմուռ պէյ հազըր օլտուղու հալտէ պիւրիճթիւմ, իս-թիւնաֆ միւտտաիի ումուրիի մէ-մուրիէթի ալիէսինտէն միւտտէ-թի գանուհիէսի գարֆընտա թան-գիմ գըլընան ֆի 26 րէպի իւէվվէլ սէնէ 307 վէ ֆի 8 թըրիւր սանի (նո-յեմբեր) սէնէ 305 թարիս վէ 511 նիւմէրօլու իթիրազնամէնէ մէլֆու-ֆէն տայիրէնէ թէվտի իտիւմիշ օլան Տէրիսանտէթ միւսթէնթիգլիկինին գարաշնամէսիյէ, իշպու գարաշնա-մէնէ իթիրազը հալի Տէրիսանտէթ միւտտաիի ումուրիիկի թարաֆըն-տան իթա օլունուպ պիթթէթիգ միւտտէթի նիզամիէսի գարֆընտա իտուկի անլաշըլան իթիրազնամէ վէ էվրազը սայիրէ՝ տալա գապթ քեա-թիպի Մէմուռ պէյ գրաաթ իթ-տիւրիւր:

Էվրազը մէգքիւրէ րէտէն գարաշնա-մէ մէալի՝ Մուշ սանճաղը տալիլին-տէ վաղը Արզանթ գարիէսի էհա լիսինտէն տէյիրմէնճի Մալիսա վէ-լէտի Արալանը քէյֆիէթի ճէրհ վէ գաթլինտէն սոյաեը մագնուն ալէյ օլան Գլուր Մուսա պէյ հազ-գընտա իճրա օլունան թահգըգա լթ իսթիւթագլիէն նէթիճէսինտէ, մագնուն ալէյ Մուսա պէյ ֆիլի ճէրհ վէ գաթլէ ճիւրաթ իթտիկի՝ բարա Գասպար վէ Դեմետր թա-րաֆընտան իսպար օլունուեթ րէտէ տէ, իֆատէլէրինտէ միւպանէնաթը քիւլլիէն պուլունտուղու կիպի, մէր-գուլ՝ Մալիսա Մուսա պէյ թա-րաֆընտան ճէրհ վէ գաթլ իտիւմէ-սինտէ պիր սէպէպ իրանէ օլունամա-տըղընտան, վէ Մուսա պէյ Մալ-իսա գարազը օլտուղու ֆարգ օ-լունտուղու թագտիրտէ տաիսի մէ սաֆէտէ ուզաղըլը հասէպլիյէ Մալ-իսա վէ եանընտաքի ատամարը թանըմտըլըլը՝ մէրգուլան Գաս-պար վէ Դեմետր ճիւմիէթի իֆա-տալընտան օլմաղլա, Մուսա պէ-յին պու գատար մէհաֆէտէն Մալ-իսա թէյիսի վէ եանընտաքի եօլ-տաղարընտան թէֆրիգ իւէ օնանի-շան ալարազ գուրշուն աթմաթ՝ իսթիւթալտէն պայիտ պուլունմաթըն-տան, վէ ճարիհին թէհարիսի զըմ-նընտա Մուսա պէյ թարաֆընտան մալիսա ատամար կէօնտէրիտիկի վէ մէրգուլ Մալիսա ճէրհ ճէրհ-պէն միւթէսիթիէն վէ միւթէազը-պէն վէֆաթ իթմէեիպ 14 կիւն իսա-թա եաթտըրտան օնորա քէնտի է-ճէլիյէ վէֆաթ իթտիկի, վէ պուլն-տա Մուսա պէյ իսալա մէտիսալի օլմաղըլ, վէ քէնտիսի պիր թա-գըմ էրմէնիթի թարաֆընտան շի-քեանէթէ թէյիլիգ օլունուշ իսէ տէ, Ալիսան գորգտու զունտան, Մուսա պէյ իֆթիւրա իտէմէնէճէ-կի՝ միւթէվէֆաի մէրգուլուն օղլու Յովսէփ թարաֆընտան էվվէլ ու տիւրը իֆատէ վէ պէնան օլունտու-

ղունտան, վէ ֆիլի ճէրհին Մուսա պէյ թարաֆընտան իսպա օլունուշ վէ մէրուհ տաիսի էսէրը ճէրհտէն վէֆաթ իթմիշ օլտա իսի վէրէսէսի թարաֆընտան քէյֆիէթին հիւ-քիւ մէթէ իսպար իւէ ալէյսինէ ի-գամէի տալա օլունամաղը տէրքեար օլուպ, հալպու քի միւթէքիէն Դումաշ խաթուն՝ Մուսա պէյին սայիր տալմաղըլըլա պէրապէր Տէրիսանտէթ կէլինճէնէ գատար միւթէվէֆաի մէրգուլուն հիւ պիր վարիս թարաֆընտան իգամէի տա-վա օլունամաղըլը միսիլու, իղարազ վու գու պուլան իսպարըն տաիսի վէրէսէսի ճանիպինտէն թէքիպ օ-լունտուղու իշարաթը մահէլլիէնտէն անլաշըլըլ իտուկինտէն, վէ միւթէ-վէֆաի մէրգուլուն քէյֆ վէ մուպ-էնէն օլունամաղըլը տաիսի ճիւմիէի իֆատաթընտան պուլունմուշ օլ-տուղունտան, վէ պինապէրին մէր-գուլան Գասպար վէ Դեմետր իս-պարարը՝ տէլիլի ատտէ իւէ մէ-րուհ վէ հիւլէի սըհէթտէն արի կէօրիւմէքլէ շահատաթը ատիլի միւթէպէրէտէն զայրը մաատուտ վէ շու հալտէ սիւպուլթը ճիւրմէ տա-լիր տէլիլի գանուհիէն մէֆգուտ օլտուղունտան պահալա, մէրգուլ Մուսա պէյին մէննի մուհաքէմէսի-նէ գարար վէրիլտիլի պէնանընտան իպարէթ տիր:

Սալիֆ իւլ պէնան Տէրիսանտէթ միւտտաիի ումուրիիկի թարաֆըն-տան վէրիլէն իթիրազնամէնէն խի-լաաի մէալի՝ Մալիսա քէյֆիէթ-թի ճէրհ վէ գաթլինտէն սոյաեը մագնուն ալէյ օլան Գլուր Մուսա պէյին ալէյսինտէ վու գու պուլան իսպարաթլն թէնագուզ վէ միւ-պանէնէթի ճիւհէթլէ, շահատաթը ատիլի միւթէպէրէտէն մաատուտ օլմաղըլընտան պահալա միւսթան-թիւգ թարաֆընտան մէննի մուհա-քէմէսինէ գարար վէրիլմիշ իսէ տէ, շահատաթը վաղընտէն թագտիր ճէրհի մալիսա ճէրհ սայիտ օլուպ, պինան ալէյ գարարը մէգքիւր միւսիլպ վէ մուվաֆըլը գանուն կէ-օրիւմէտիկինտէն, ֆէսիս թալէ-պինի միւշթէմիլ տիր:

Իսթինաֆ միւտտաիի ումուրիի-կինին իթիրազնամէսինին խիւլաաի միւտտաիի ումուրիիկինին իթիրազ-նամէսինտէ կէօթէրիտիկի իւզրէ, թագտիրը շահատաթ՝ մահքեմէնէ սայիտ պուլունմուշ օլմաղլա, գարա-րը մէգքիւր մուվաֆըլը գանուն կէօրիւլէմէտիկինտէն ֆէսիս, վէ մէրգուլ Մուսա պէյին իսպար օ-լունան հարէքթի գանունը ճէգա-նըն 170 ինճի մատտէսինէ մուվաֆըլ ճիւնանէթէ քիպլինտէն պուլունմաղ-լա, մէրգուլուն օլ վէճէլէ ճիւնա-նէթլէ իթհամը թալէպինտէն իպա-րէթ տիր:

Էվրազը սայիրէ պատէթթէտգիգ մուվաֆինի միւմալիէյ մէգքիւր ի-թիրազնամէ մէալին թէյէյիտ վէ տալթ քեաթիպի տաիսի էվրազը իսպարըլ ճէմամէն հէյնէթէ թէս-լիւմ իտէրէք, օրատան չըգտըլը-րընտան սօնրա, պիւրա ֆապա միւ-զաքէրէնէ լէտէլիպթիտար, հէրնէ գատար միւսթէնթիգ թարաֆըն-տան Մուսա պէյ հազգընտա վու-գու պուլան իսպարաթլն թէնա-

գուզ վէ միւպանէնէթի ճիւհէթլէ շահատաթը ատիլի միւթէպէրէ-տէն մաատուտ օլմաղըլընտան պահա-լա մէննի մուհաքէմէսինէ գարար վէրիլմիշ իսէ տէ, թագտիրը շա-հատաթ՝ մահքեմէնէ սայիտ վէգա-լիֆի գանունիէտէն օլտուղու հալ-տէ, միւսթէնթիգ թարաֆընտան թագտիրէ կիւրիլէրէք մէննի մու-հաքէմէնէ գարար իթաթը՝ մուսա-լիֆը գանուն պուլունմուշ, վէ էվ-րազը թահգըլիէտէն տէրմիւնան օլունան իսպարաթ՝ մագնուն ալէյ Մուսա պէյին իթհամընա քեաֆի օլուպ, հարէքթի գանունը ճէ-զանըն 170 ինճի մատտէսի հիւք մինի միւսթէլիգիւմ էֆալը ճիւնալի-նէտէն կէօրիւլմիւշ իսպարինտէն, պէր մուհիպի իթիրազնամէ՝ մէր-գուլուն Ուսուլը Մուհաքէմաթը ճէգալիյէն գանունընտ պապը րա-պիլինին ֆապը սանիսինտէ մուհա-րէր մէվատտ ահքեմընա թէվ-ֆիգէն ճիւնանէթ մահքեմէյի ա-լիւնէսինտէ մուհաքէմէսի իճրա օ-լունմաղ իւզրէ ճիւնանէթլէ իթհա-մընա, վէ մէրգուլուն հալը մէվ-գուլիէնթտէ պուլունտուղունա տայիր էվրազը մէվտուէտէ պիր ի-շարէթ կէօրիւլէմէտիկինտէն, ախ-ու կիրիֆիէն տայիր միւզէքէրէ թաթիլիլինէ՝ 1307 սէնէսի րէպի իւ-էվվէլինին 26ճը վէ 1305 սէնէսի թըրիլին սանիսինին 3իւնճի կիւնի միւթթէֆիգէն գարար վէրիլէրէք, իճապ իտէն ախու կիրիֆթ միւ-զաքէրէսի տաիսի թահարը օլունա-րապ, էվրազը մէվտուէտէ իւէ մաէն թէպիլիզ վէ թէսիւր գըլընտը:

Իթնամիջնի ստորիթի տիր:

Մուշսանճաղը տալիլինտէ քեային Արզանթ գարիէթի Մալիսա վէլէտը Արալանը քէյֆիէթը ճէրհ վէ գաթ-լինտէն սոյաեը մագնուն ալէյ օլան Գլուր Մուսա պէյ հազգընտա Տէ-րիսանտէթ պիտանէթ մահքեմէսի իսթիւթագ տայիրէսինճէ ճէրհան իտէն թահգըլըլը իսթիւթագիւնէ վէ մուամէլաթը գանունիէթի հա-վի էվրազ իւզրիլինէ, հէյնէթի իթ-հալիէնտէն իթա գըլընտէ ֆի 9 թըլ-ընի սանի սէնէ 305 թարիլի մագ-պաթտա թաֆթիլաթը մուհարէր օլտուղու իւզրէ, բարա Գասպար վէ Դեմետրըն շահատաթըն կէօրէ, մէրգուլ Մուսա պէյին մէրգուլ Մալիսա թէյիսի թէմամիւտէն ճէրհ վէ գաթլ իլլէտիկի անլաշըլըլ, վէ պի-նան ալէյ մէրգուլ Մուսա պէյ թէմամիւտէն գաթլ ճիւնանէթլինին ֆայիլի պուլունմուշ օլմաղլա իթհամ օլունտու:

Փի 27 րէպի իւլ էվվէլ սէնէ 307 վէ ֆի 9 թըլ - սանի սէնէ 305

Բէյիս. Մուսա պէյ, օղունան քեաղըտըլըն խիւլաաաթը տէյիլիէն-ճի Մալիսա՝ րէֆիլիթի իւէ կէլիւր իքէն, թիւֆէնըլէ նիշան ալըպ մէր-գուլուն վուրտուղունա տայիր տիր:

Պէօլլէ պիր շէյ հաբուտն մը Մուսա պէյ. Խալը:

Միւտ. ում. Էվվէլի մուհաքէ-մէյի արգ ու թէյիլի իթմիշ իտիւմ. Պու. հէյնէթի իթհամիէն մագպա-թաթը մուհիպինէ գաթլ մէսէլէսի իւէ իթհամ օլունմուշ տուր. պունու-տա էվրազը թահգըլիէտէ կէօ-

թէրիլտիկի իւզրէ, թէյիլի իտէնէ-նիւմ. Էվվէլա Մալիսա՝ րէֆիլիթի իւէ կէլիւր իքէն, թիւֆէնըլէ նիշան ալըպ մէր-գուլուն վուրտուղունա տայիր տիր:

Պէօլլէ պիր շէյ հաբուտն մը Մուսա պէյ. Խալը:

Միւտ. ում. Էվվէլի մուհաքէ-մէյի արգ ու թէյիլի իթմիշ իտիւմ. Պու. հէյնէթի իթհամիէն մագպա-թաթը մուհիպինէ գաթլ մէսէլէսի իւէ իթհամ օլունմուշ տուր. պունու-տա էվրազը թահգըլիէտէ կէօ-

Միւմն էֆ. Պու շահիտ բարաալը Բաթրիլիլանտէն իսթէնիլիլիլի-զուլունտան լէ եէմին իթմէլէրինին ուեամեաճաղը Բաթրիլիլանտէ թա-րաֆընտան պիւլէլի թէֆիլի իտիւ-միշ օլմաթընտան պահալա, Բաթրիլի-

խանէտէն իսթէնիմէտիքճէ կէլէմէ-
նէճէլէրինի պիւմիւրաճաա պիղէ
սէյլէտիլէր :

Միւտ. ում. Բարասլարըն եէմին-
տէն միւսլէսնա օլտուգլարընա տա-
նէր պիր գալիտէ, յի գանունիսէ եօգ-
տուր : Բաթրիգ խանէնին պու պուպ-
տէքի միւտախէլէսի տախի գանու-
նէն շայեանը գապուլ տէյիլ տիր :
Ջաթէն քէնտիլէրի իշին պիր ան ագ-
տէմ րուսէթինի ֆէրեատ իտէրէք
խթէնօրլար Պինանէն ալէյճ ուսուլը
մուհաքէմէյի ճէգալիսէնին 284 վէ
յէլինճի մատտէլէրի մուհիպինճէ պու-
շահիտլէրին ճէգալի նազալի իլէ մահ-
քիւմիսէթլէրինի, վէ ճէպրէն իհ-
զարլարընը թալէպ իտէրիմ :

Սիմոն էֆ. Պունլար կէլէմէիդ տի-
մէնօրլար. անլէրին գապալաթլարը
եօգ. իբի տէֆա տալէթ օլունտուգ
կէլտիք, սօնրա լամիլիմիդ պիղի չա-
ղըտը, խէթա իթմիշլինիդ, պիղտէն
խթէրէր իսէ կէօնտէրիլիդ տէ-
տիլէրինի սէյլէտիլէր :

Միւտ. ում. Թէհտիտինի իյ-
ֆաւէ միւրթէտիր պիր ամիրը միւհ-
պիր թարաֆընտան օլմատըգճա ան-
տէն գ ուրթուլամադ :

Իշպու իրինճի մուհաքէմէ՝ սաաթ
(10ու 40) տաղըգա կէշտիկի հալտէ
իթմամ պուլմիւշ տուր : Իշիւնճիւ
մուհաքէմէնին թաֆսիլաթը եարըն
նէշը օլունաճադ տըր :

(Տէվաթի)

ՏՕԳԹՕՐ ԲԷՇԹԻՄԱԼՃԵԱՆ ԻԼԷ
ՏՕԳԹՕՐ ՍԷՎԼԱՍԹՕԲՈՒԼՕ
ՄՈՒՀԱՔԷՄԷՍԻ

(1368 թնի ճիսթիսթիսթիս տէվաթ)

Պունուն իւղէրինէ Տիգրան բաշա
թարաֆընտան Տախիլիսէն նէգաթէթի
ճէլիլէսինէ թագաւմ գըլընան վէ
ղաղթամըգտա եաղըլմիշ օլան իքի
գըլթա իշթիքեանամէ զրաաթ օ-
լունտու :

Բէյիս. (Միւտաթի ումուսի է-
ֆէնտիսէ) Տափանըլը թէշրիս վէ ճէ-
րեան իտէն մուհաքէմէ նէթիճէսի-
նէ նէգաթէն իտտաանըլը տէրմիսան
պուստուրունուգ :

Միւտ. ում. Ճիւմէնին մալիւմիւ
օլտուգու վէճէլէ, ուսուլը մուհաքէ-
մաթը ճէգալիսէն գանունընտա, միւտ-
տաիի ումուսիլէրին վէգաիֆինէ տա-
յիր պիր մատտէյի մախսուսէ վար
տըր քի, քեաֆֆէյի ճէրաթիտէն միւ-
թէգարուր օլան քէսանըն վիլէճէք-
լէրի իշթիքեանամէ վէ եախսոտ իտի-
լէճէք իւպար իւղէրինէ, միւտաթի
ումուսիլին թաադիպալթը գանունի-
նէ իճրապընա սէլահիլիսէթտար օլ-
տուգունու ամիր տիր : Իշթէ պու-
գապիլտէն օլմագ իւղէ, հուգուրը
մահքէմէտէ մազնուն ալէյճ օրֆա-
թըլա պուլունան տօգթօր Սէվա-
թօրուլ, էվվէլէ տախի արդ իլէ-
տիկիմ ճիհէթլէ, կաղէթ տՕրիան-
աա, թապսիմ ճիվարընտա քեային
Պրանսա խասթախանէսի թապիպի
ալէյճինէ նէշը օլունան պիր պէնտի
թահգիրամիդ թապիրաթը հալի օլ-
մաթը, վէ տօգթօր Սէվաթաթուլ-
ուն մէգըլը խասթախանէ թապի-
պի պուլունմաթը հասէպիլէ, պու-
հապաթէթին քէնտիլիսէն ալիտ օլ-
տուգունու, վէ մէգըլը պէնտին

մուհաքէրի Տիգրան բաշա իտուկի-
նի անլամաթը իւղէրինէ, թարգիսէ-
յի հալի պիր մէթուպ կէօնտէրի-
Տիգրան բաշա տա պիր իսթիտա
իւղէրինէ Տախիլիսէն նէգաթէթի ճէ-
լիլէսինէ իւպարը մատտէ իտէր :
Մուսլիսարէն պիր տախի էվվէլէրի
թէգըլիսէնէ ճէվապ ալամմաթըն-
տան տօլաթը, թէհտիտի հալի տի-
կէր պիր մէթուպ տահա եաղար :
Բաշաի միւսլիլէյճ մէգըլը մէք-
թուպուտա պիր իսթիտա իլէ նէգա-
թէթի միւհաթիլէյճաւա թապտիմի-
տէր, վէ էվրադը ալէլ ուսուլ միւտ-
տաիի ումուսիլիկէ կէօնտէրիլիսէսի
իւղէրինէ, թէտգիգաթը լաղըմէ իճ-
րա օլունմագ իւղէ, էվրադը, պա
թալէպանմէ՝ տալիլի իսթիլթադի-
սէնէ թէվտի գըլընը : Տալիլի
մէգըլիսէտէն վուգու պուլուն տա-
վէթ իւղէրինէ, Տիգրան բաշա կէ-
լիպ, քէնտիլէրինտէն պու պապտէ-
րի իտտաալարը սիւալ պուլուն-
տուգտա, շախսի պիր կիւնա իտ-
տաա վէ իշթիքեաթը օլմատըլընը,
վէ անճադ վաղընան սուրէթի ճէ-
րէեանընը Տախիլիսէն նէգաթէթի ճէ-
լիլէսինէ պա իսթիտա պիլտիլի օլ-
տուգունու պէեան իլլէմիշ տիր :

Տօգթօր տախի իսթիլթապ օ-
լունտուգա, մէթուպարըն քէն-
տի թարաֆընտան եաղըլտըլը իգ-
րարը իւղէրինէ, իշ իւղուլը մուհա-
քէմէ իլէ հուգուրը մահքէմէի ալիէ-
նէ կէլիլ, պուրատա իճրա գըլընան
մուհաքէմէ նէթիճէսինտէ, էվվէլէ
եաղմիշ օլտուգու մէթուպուն թար-
ղիսէ թալէպինէ տալիլ օլտու-
գու, վէ մէգըլը մէթուպտա
տուլլօ տալէթի կիպի պիր կիւնա
թէլիլի վուգու պուլունտըլընը,
վէ ֆադաթ թալէպ օլունան թար-
ղիսէտէն մագսէտ՝ քէնտիլիսին սէ-
լահիսէթի թամիլ իթասըլա ինթի-
խապ իլլէտիկի իքի շահիտ իլէ Տիգ-
րան բաշա թարաֆընտան տախի ին-
թիխապ օլունմաթը լաղըմէ կէլէն տի-
կէր իքի զաթ պէյլէրինտէ գարար-
լաշտըրլաճադ թարգիսէտէն իպա-
րէթ օլտուգունու պէեան իտիսօր :
Իքինճի մէթուպտա տախի, «թար-
ղիսէ տալէթիմէ բաղար իրթէսի
կիւնիսէն գատար պիր ճէվապ ալա-
մադ իսէմ, օ կիւնտէն իթիպարէն
շախսընը հաղգընտա հէր տիւրիւ
մուհաքէլի ինսանիսէթը եարանէ իճ-
րաթընտան քէնտիլի պէրի աւտ ի-
տէճէկիմ, վէ իլթիգամ օլունան
սիւքիլթտէն ֆէրաղաթլա պէնի պու-
նէթիճէյի էլիլիսէն իյսալ իթմէգ-
սինիդ» իպարէսինտէն մագսէտ իսէ,
քէնտիլիսինէ թարգիսէն վէրիլմէտիկի
հալտէ, սալիֆ իւղ գիլը պէնտտէ
կէօրիլէն թապիրաթը թահգիր-
սէտէն տօլաթը, իգամէի տալա ի-
շին մէրճիլիսէ միւրաճաթ օլունմագ
վէ եախսոտ զաղէթալար իլէ օ պէն-
տէ գարըն տիկէր պիր պէնտ նէշը
իթմէթտէն իպարէթ օլտուգունու
միւտաֆաա օրապընտա պէեան ի-
տիսօր իսէտէ, մէգըլը զաղէթա-
տա կէօրիլէն թահգիրամիդ պէն-
տին մուհաքէրի Տիգրան բաշա օլ-
տուգունու պիլտիլիսին պէեան, վէ
էթմէտէն պէրու պէյլէրինտէ խու-
սուլմէթ վէ միւնաֆէրէթ պուլուն-
տուգունու տէրմիսան իլլէեօր, վէ

պիրինճի մէթուպունտա գարար-
լաշտըրլաճադ թարգիսէ օլմաթապ,
քէնտիլիսին գիհիլտէ գարալլաշ-
տըրլաճ օլան նամէլլու պիր թար-
ղիսէ օլտուգու, եինէ քէնտի խաթ-
թը տէսթիլէ մուհաքէր օլան մէք-
թուպուն, «նէ՞ տիւրիւ թարգիսէ-
տէն պահա իթմէք իսթէտիկիմի ֆէհմ
իտէր պիր «հիպի նամուս» ֆրգրա-
սընտան տախի անլաղըլմաթընա, վէ
պու իսէ պիր թէլիլի, եանի տուլլօ
իթմէք էֆքեարընը հալի պուլուն-
մաթընա, վէ քէալիլիլիլիսէն մէթու-
պունտաթի «էկէր թարգիսէ տալէթի-
մէ բաղար իրթէսի կիւնիսէն գատար
պիր ճէվապ ալամադ իսէմ, շախսը-
նը հաղգընտա հէր տիւրիւ մուհա-
մէլէյի ինսանիսէթը եարանէ իճրա-
թընտան քէնտիլի պէրի աւտ իտէ-
ճէկիմ» իպարէսի տալիլ, քէնտիլիսին
պէեան իլլէտիկի վէճէլէ զաղէթալար
իլէ պէնտ նէշը վէ եախսոտ ալէյճի-
նէ իգամէյի տալա իլին մէրճիլիսէ
միւրաճաթ օլունաճաղը անլաղըլա-
մաթապ, անճադ պիրինճի մէթու-
պունտա իտիլէն թէլիլի Տիգրան
բաշանըն գապուլ իթմէմէսի ճիհէթ-
լէ, պաղը մագարաթ իլգա իտէճէ-
կի թէհտիտիլի հալի օլտուգու ալի-
քեար տըր : Մատէմը քէնտիլի մէր-
ճիլիսէ իգամէյի տալա իտէճէկիլի
սէյլէեօր, զիլը օլունան մէթուպ-
լարը եաղմագսըլըն տօղրուտան տօղ-
րուեա մահքէմէնէ միւրաճաթ, վէ
հաղգընտա հէր կիւնա տալա իգամէ
իտէպիլիլի իտի. տիմէք քի շու սու-
լէթլէ հիւքիլմէթ միւրաճաթ իթ-
մէմէսի սէյլէտիկիմ վէճէլէ թէհտիտ
մագսէտին թէլէյիլի իտէր մէվաթ-
տան տըր : Մա մաֆիհ իլգա իտիլէ-
ճէկի պէեան օլունան մագարաթըն
մէթուպտա թասըլի վէ թայիլին
իտիլմէմիշ օլմաթը, վէ գանունըն մագ-
նուն ալէյճին լէճիլիսէ թէֆսիլ օլու-
նաճաղը թապիլի պուլունմաթը ճի-
հէթլէ, մէթուպուն միւնտէրիսէթը՝
ճիւսաթէթ տէրէճէսինտէ թէլադը
օլունուպ, տահա խաֆիֆ տէրէճէտէ
թէֆսիլ իտիլմէսի թապիլի պուլուն-
տուգունա պինաթէն, հաղգընտա մա-
ղարաթ վուգուա կէթիլիսէնէ պէ-
եանիլլէ իսաֆէ վէ թէհտիտէ տա-
յիր օլան մէթուպարըն՝ տօգթօր
Սէվաթաթուլ օլմաթընտան եա-
ղըլտըլը քէնտիլիլարը թահթընտա
պուլունմաթը ճիհէթլէ, հարէթթի
ճէգա գանունանմէյի Հիւմաթուկու-
նուն 1911 թնի մատտէսինէ մուհաֆը-
տըր : Մատտէյի մէգըլիսէտէ իսէ,
թէլիլի հալի պիր քիմէնէ մէ-
հիւրիւ վէ եա մէօհիւրիւլ, իմա-
լը վէ եա իմաթըլը քեաղընտ իրալ
իտէրէք թէլիլի իճրա իլլէր իսէ,
հաղգընտա պաղը մագարաթ վու-
գուա կէթիլիսէնէ պէեանիլլէ իսա-
ֆէ վէ թէհտիտ իտէն, վէ պէեան իլ-
լէտիկի մագարաթը՝ գանունէն իտամ
վէ եա միւհապտա քիւրէք ճէգալա-
րընը մուհիպ օլմաթը ճիւսաթէթլէր-
տէն օլմաթըլ տա, տահա խաֆիֆ
նէվլէրտէն օլուր, վէ մագարաթ վէ-
լէվ ֆիլիլ չըգմամըլ պուլունուր իսէ,
պիր սէնէտէն իւլ սէնէնէ գատար
հապս օլունուր, վէ քէնտիլիսինտէն
իւլ ալթունտան եիկիլիլի ալթունա
գատար ճէգալի նագաթի ալթընտ տէ-

յի մուհաքէր պուլունմաթընա նէ-
ղաթէն, մէրգուլուն ֆիլիլի, մատտէյի
մէգըլիսէնին ֆրգրաի սանիսի հիւք-
միւնէ մուհաֆըլ կէօրիլիսէն օլ-
մաղլէ, ֆրգրաի մէգըլիսէն մուհիպի-
նէ թայիլին միւհապաթը թալէպ վէ
իտտաա գըլընըր :

Բէյիս. Պաղընը, միւտ. ում. է-
ֆէնտիլի «մատէմ» քի մէթուպտան
մագսէտէրիլ թարգիսէ վիլմէլլէր իսէ
ալէյճինտէ նէշը իսթաթա պուլունա-
ճաղար, վէ եախսոտ մէրճիլիսէ միւ-
րաճաթլա հաղգըլարընտա իգամէյի
տալա իտէճէլլէր իտի, նէ՞ իլին պու-
հիհէթլի թէրճիլի իթմէսի տէ պէ-
լէ պիր մէթուպ եաղմիշ տըր՝ տէ-
եօրլար, պունա նէ՞ տիլէճէլլէր :

Սէվաթաթը. Պու ճիհէթլի թարգի-
սէ վիլմէլլէր իսէ տէրմիսան իտէճէլլէ
իտիմ :

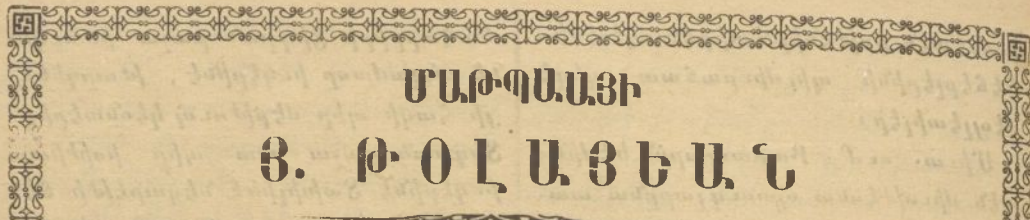
Սիւպիլի պէյ. Միւտաթի ու-
մուսիլիլի մագաթընըն մուհաթլէյի
ինսանիսէթը եարանէսինէ թէլէլլէ-
քիւր օլունուր քի, միւլլէլլէլիմ Մ.
Սէվաթաթը օլունուն «էկէր թարգիլիսէ
գապուլ իթմէլլէր իսէնիլ քէնտիլի հաղ-
գընըլտա մուհաթլէյի ինսանիսէթ-
քեարանէ իճրաթընտան աղատէ աւտ
իտէրիլմ» թապիլի, վէ անըն մուհաթ-
թալը պուլունան, «պու նէթիճէյի
թէսիլիլիսէնէ պէնի տալա իթմէլլէ-
սէնիլ» թէրճիլի վէ ճիւհա ֆիլիլիսին
իլգալ իլէ թէհտիտ մագաթընա համ
իտիլտէրտէն սօնրա, 1911 թնի մատ-
տէյի գանունիսէնին ֆրգրաի ալի-
րէսինէ թէվիլիլ իտիլմէլլէր լաղըմէ կէ-
լիլի տէրմիսան իտիլմիշ, վէ ֆա-
գաթ պու թապիրաթլա թարգիլիսէյի
վիլմէլլէր նէ՞ ֆիլիլ իլգա իտիլլէլի
վէ պու ֆիլիլ նէ՞ կիպի պիր ճէգաթը
միւսլէլլիմ օլմաթը կէօսթէրիլմէ-
միշ տիր : Եիմտի պէնտէնիլ, պու իլ-
ղահաթլա գանաթ իտէրէք, մէյ-
տանտա շայեանը միւհապաթ պիր
ֆիլիլ օլմատըլընը, վէ պու՝ մատտէյի
գանունիսէնէ թէվաֆըլ իթմէնէճէ-
կիլի կէրէք մահքէմէնէ վէ կէրէք
սայիր գանունիլիսանէսի միւսլէլլէմ
օլանլարա անլաթմագ մէճպուրիսէ-
թինտէ պուլունուեօրուլ :

Բէյիս. էվվէլ էմիլտէ ֆիլիլի վու-
գուլիստէն պահա իթմէլլէր լաղըմէ կէ-
մէլլէլի :

Սիւպիլի պէյ. Բէյիս պէյ էֆէնտիլ,
պիլխասաա զաթը ալինիլլէ մալիւմ
տիւր քի, մահքէմէյի ճիւսաթէթ տէ
հէյիսէթի մահքէմէ՝ պիր վաղիլլէյի
վիլմտան վէ պիր տէ գանունիսէ իլէ
թէլլիլիլի օլունտուլունտան, էվվէլա
ֆիլիլի վուգուլի վէ աւտէլի վուգուլի-
տէն պահա իտիլմէլլէր զարուրիսէ թահ-
թընտա տըր, վէ ճիւսաթէթ ուսուլը
մուհաքէմէսի պու եօլտա տըր. հալ-
պու քի, ճիւհա էֆալընըն մուհա-
քէմաթընտա պու ուսուլլէ թիսէթթ
զարուրի տէյիլ տիր, վէ պա խու-
սուս շու ճէրէեան իտէն հալտէն
ասլա լիւգուլու եօգ տուր : Պիլ,
հէմ մէգըլը մատտէյի գանունիսէ-
նին շէրալիլ վէ էրքեանընը վէ ու-
րէթի թաթպիլիլի կէօսթէրէճէլլէլլէ,
վէ հէմ տէ մէյտանտա միւլլէլլէլլէ-
լիմէ իսնատ իտիլլէն պիր ճիւլմհաղ-
գընտա միւտաֆաթթըլըլը արիլ ու
ամիլգ պէեան իտէճէլլէլլէ :

Բէյիս. Բէք ալէա պիլ տէ, պու
սուրէթի գապուլ իթմիլլէ պուսու-
րունուլ :

(Տէլ-Գ)

3. Թ Օ Լ Ա Յ Ե Ա Ն

Մաթպատարդտա, էլսինէի միւթէիֆէ իւէ, եռնի էրմէ-
նիճէ, Թիւրքճէ, Պրանսրգճա վէ Բուսմա զազէթա, քիթապ, քիսա-
լէ, տիւերնս վէ ճէնազէ պիլէթէրի, գարթ տը վիզիթ, հէր նէվ
լիանթը քեղորդարը վէ սայիրէ զաեթէթ թէմիզ, վէ միւրջէրիլէրի
խօշնուտ իտէճէք տարէթ տաւ միւթէտաիւ վէ էմսայինէ նիւսաթիւէ էհ-
վէն ֆիեաթիւէ թապ օլունմագտա օլուուզու, վէ Թաշրայարտան մեզ-
րէր լիսանարտա մաթպատարդ տողունտան տողուէ եաիտն պիլ
պարթէն վուզու պուլունճազ սիբարըշաթըն ազ պիր միւտուէթ գար-
ֆընտա վէ քէզալիք էհվէն/իեթիւէ ինճա իտիլիպ մահէլլէրինէ թար-
լիմ իտիլէճէի, վէ պու եօլտն սիբարդաթ իչին, րուխսաթը րէս-
միեթէն իսթիհէսաթ իտիլէսի լազըմ կէլէնէրին իսթիհէսաթ րուխսաթ
խոսուսընըն տախի մաթպատարդ թապաֆընտան տէրէօտէն օլունմ-
ճաղը, մայիմի ամմէ պուլլուլմագ իւզրէ, խասսէթէն իյան օլունուր,

ՍԹԱՆՊՈԼ — ԷՏԻՐՆԷ — ՊԵՆՕՎԱ ԽԱԹԹԸ

[illegible]

ԳԼԽԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ
Գալաթ ա 23 նոյ .

գ. ուսմամբ 22	գար. դ. ք.	19 14
գ. նոյ. աշդլ. 23	տուսլլը գ. ք.	19 14
Իւնիլիի գար. մայիս գ. ք.		— —
Մէլրի . և . Իսիլիգրայ		35 30
» Ի . Ի .		22 00
» Ը . Գ .		19 14
Բումէլի շըմիտըֆիլի		77 00
Ագշի ֆարիլի		8
Բաթոր		60 00
Հէվալսիլի		10 00
ԳԱՆԳԱ ԱԳՈՒՆԵԼԱՐԸ		
Գրէտի. Կէնկրայ		8 32
Սթամպուլ պանգասը		7 17
Ստիլիթի Ժէնկրայ		4 28
Քրաւիայ		4 83½
Ստիլիթի օթթօման պանգասը		4 37
ԱԻԶԷԼԷԼԻԻՆ ՖԻՆԱՆՍԸ		
Սամ. իրասը 100 զրուշտան	Ն. Բ. Բ.	
Գէնալ Մէհրիսիի ֆարգը		108 10
Մէհալի		100 00
Գէշիք		103 10
Սիթըլը		103 10
Գալըր		0 00 00
Գայմէ		006 000
Ինկիլիի լիրասը		110 34
Ֆրանսիաց աթթուր		87 32
Բօլ		90 20
Գրէմիլի աթթուր		31 10
Գարսոն գայմիսի		8 52
Իսիլիգրայ տաթիլի		00 0
Սապահի գ. ք.		47 06
Էօլիք գ. ք.		47 06

ՄԱՆԻԻՄԱԹ. — Տեղիւստանելի հիւլալեօնն իշխեհէն գալի աղալալն լաղիլ հարեհիլ իրի աղընա իւան օղընիւղ տուր